

PISA

У ЦЕНТРИ УВАГИ

9

Чи впливають автономність, а також підзвітність школи на навчальні досягнення учнів?

- ✓ У країнах, де школам надають більше автономії щодо змісту навчання й системи оцінювання навчальних досягнень, в учнів спостерігається тенденція отримувати кращі результати PISA.
- ✓ У деяких країнах школи публічно звітують про навчальні досягнення своїх учнів. Коли ці школи одночасно мають ще й автономність у розподілі ресурсів, їхні учні показують кращі результати в навчанні порівняно з учнями тих шкіл, де такої автономії й підзвітності немає. У країнах, де відсутня практика оприлюднення результатів навчання, учні школи з ширшою автономністю в розподілі ресурсів мають гірші результати PISA.

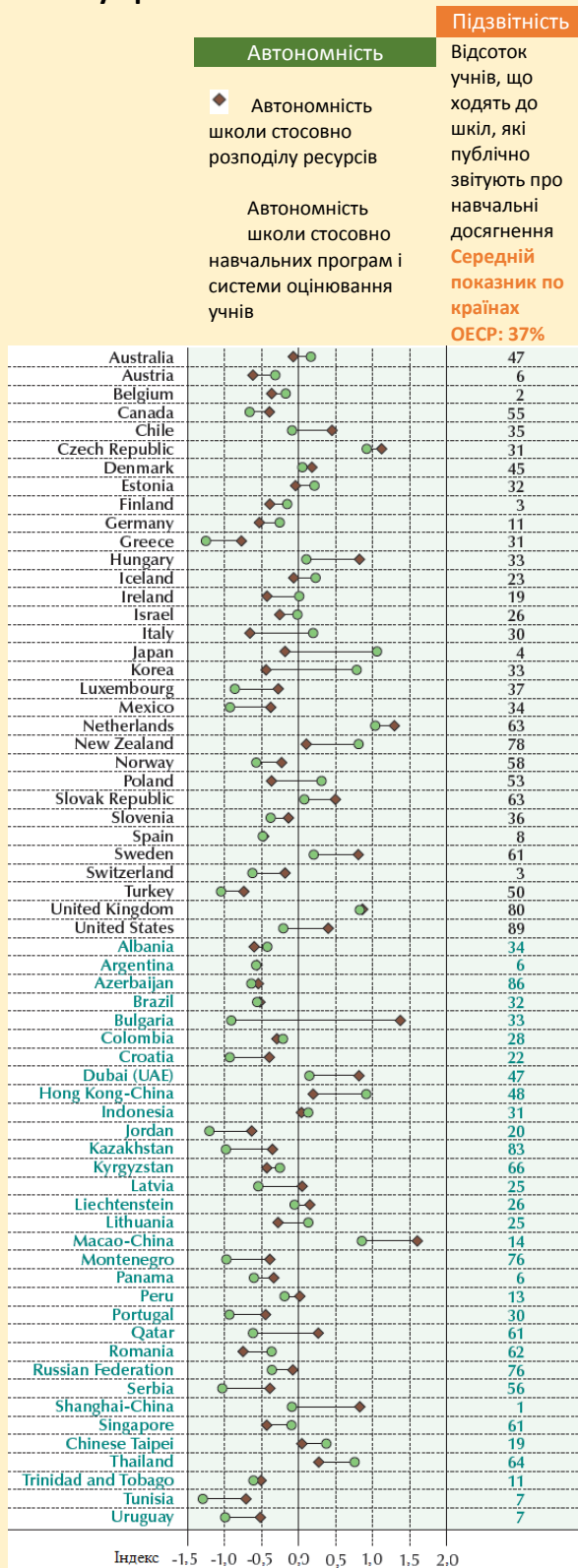
Типи автономності шкіл та її ступінь суттєво відрізняються по країнах

Останнім часом велика кількість шкіл перетворилася на більш автономні організації. Також школи частіше стали звітувати перед учнями, їхніми батьками й громадою за багатьма різними показниками. Дані PISA вказують на те, що вдале поєднання автономності й підзвітності школи позитивно впливає на результати учнів у навчанні.

Найбільшою автономією в розподілі ресурсів користуються школи таких країн, як Чеська Республіка, Нідерланди, партнерська країна ОЕСР Болгарія й економіка Макао (Китай). В усіх цих країнах більше 90% учнів ходять до шкіл, де прийом на роботу вчителів та їх звільнення здійснює керівник навчального закладу. Стільки ж учнів ходять до шкіл, де керівництво школи разом із регіональними/національними органами управління освітою несуть відповідальність за формування й розподіл власного бюджету. У Греції, Італії, Туреччині, партнерських країнах Румунії й Тунісі ситуація протилежна: 80% учнів ходять до шкіл, де така автономність відсутня, а виконувати згадані вище дії мають право тільки регіональні/державні органи управління освітою.

Найбільшій автономії школам надають уряди Чеської Республіки, Нідерландів, Великобританії й Макао (Китай). Школи в цих країнах приймають рішення стосовно навчальних програм, системи оцінювання учнів і розподілу ресурсів. Найменш автономними в прийнятті таких рішень є школи Греції, Туреччини, Йорданії й Тунісу. Деяка більша автономія надається школам у Японії, Кореї, Новій Зеландії й Гонконгу (Китай). Більше 80% опитаних у ході дослідження PISA учнів у цих країнах навчаються в школах, які значною мірою відповідають за розробку системи оцінювання своїх учнів, вибір навчальних посібників і визначення переліку дисциплін для викладання. Проте їхня автономність не дуже поширюється на розподіл ресурсів. При цьому в Болгарії й Шанхаї (Китай) школи, навпаки, мають більшу автономію в розподілі ресурсів, але меншу – у розробці навчальних програм і системи оцінювання учнів.

Рівень автономності й підзвітності шкіл у країнах й економіках ОЕСР

Заувага: Додатні значення індексу для країн вказують на те, що за управління школами в них відповідають більше самі школи, ніж місцеві, регіональні або національні органи управління освітою порівняно із середнім показником ОЕСР. Від'ємні значення індексу вказують на більшу відповідальність за керування школами з боку місцевих, регіональних або національних органів управління освітою, ніж самих шкіл, порівняно зі середнім показником ОЕСР.
Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2009.

Автономність школи впливає на результати навчання

Чим більша кількість шкіл у країні відповідає за визначення й розробку своїх навчальних програм і систем оцінювання учнів, тим кращими є навчальні досягнення країни. Ця тенденція зберігається й після врахування національного доходу країни. Більш високі результати в тестуванні із читання PISA отримують ті країни, де школам дозволено на свій розсуд визначати системи оцінювання учнів, перелік дисциплін для викладання, зміст таких дисциплін і навчальні посібники для них. Незалежна розробка програм в окремих школах іноді не впливає на результати навчання в них, але залежність на рівні країни все одно зберігається.

Проте дослідження не встановило чіткого зв'язку між розподілом ресурсів і навчальними досягненнями в країні. Можливо, розподіл ресурсів впливає тільки на діяльність самих шкіл, і його зв'язку із результатами навчання на рівні країни може не виникати.

Дані PISA вказують на те, що в деяких країнах автономія окремих шкіл у розподілі ресурсів позитивно впливає на результати навчання учнів, а в інших – негативно. Наприклад, у Чилі, Греції, Кореї й Перу більш автономні в розподілі ресурсів школи отримують більш високі результати в тестуванні PISA із читання, тоді як у Швейцарії, Колумбії, Хорватії, Киргизстані й Таїланді школи із більшою автономією в тому ж аспекті не мають таких високих результатів.

АВТОНОМНІСТЬ СТОСОВНО НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ І ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

У циклі PISA-2009 в анкеті для керівників навчальних закладів було запитання про те, хто – керівник, учителі, керівна рада навчального закладу, регіональний/місцевий орган управління освітою або національний орган управління освітою – несе основну відповідальність за:

- визначення політики оцінювання учнів;
- вибір навчальних посібників для використання;
- визначення переліку дисциплін для викладання;
- визначення змісту цих дисциплін.

За результатами опитування було обчислено співвідношення – кількість дій (із вищенаведених чотирьох у переліку), за які відповідають керівники й/або вчителі, до кількості дій, за які відповідають регіональні/місцеві й/або національні органи управління освітою.

Підзвітність школи посилює вплив її автономії на результати навчання учнів

Результати дослідження PISA показали, що в країнах, де більшість шкіл офіційно оприлюднюють дані про результати навчання своїх учнів й одночасно мають автономність стосовно розподілу ресурсів, середні результати в навчанні учнів є дещо вищими. У середньому 37% учасників тестування в країнах ОЕСР ходять до шкіл, керівники яких повідомили про те, що вони оприлюднюють дані про результати навчання. Проте в деяких країнах менше 10% учнів навчаються в таких школах (а саме в Австрії, Бельгії, Фінляндії, Японії, Іспанії, Швейцарії, Аргентині, Панамі, Тунісі, Уругваї й в економіці Шанхаї (Китай). У Великобританії, США й партнерських країнах ОЕСР Азербайджані й Казахстані, навпаки, більше 80% учнів навчаються в школах, які оприлюднюють дані про результати навчання.

АВТОНОМНІСТЬ ЩОДО РОЗПОДІЛУ РЕСУРСІВ

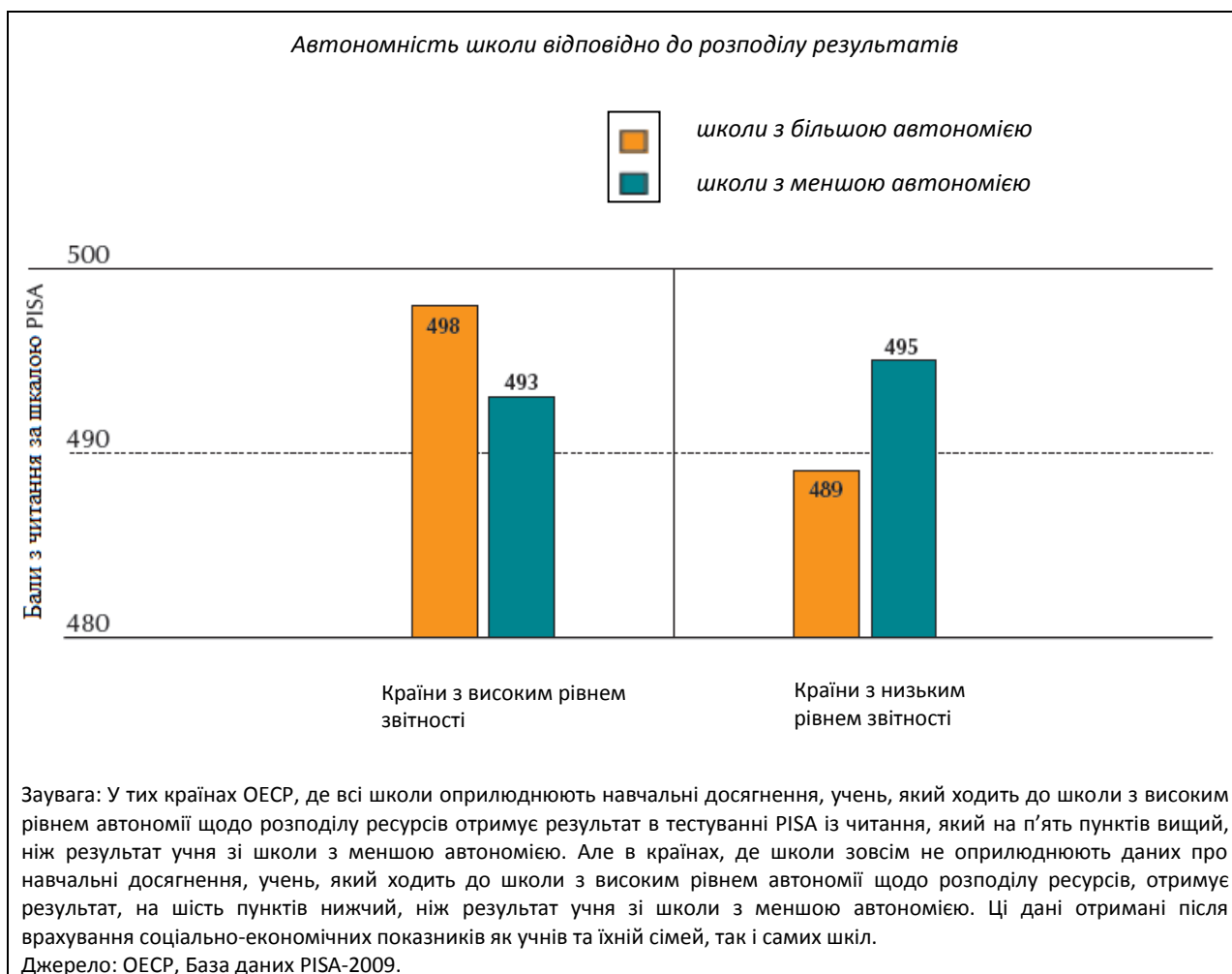
У циклі PISA-2009 в анкеті для керівників навчальних закладів було запитання про те, хто – керівник, учителі, керівна рада навчального закладу, регіональний/місцевий орган управління освітою або національний орган управління освітою – несе основну відповідальність за:

- добір учителів для працевлаштування;
- звільнення вчителів;
- установа заробітної плати для вчителів на початку їхньої роботи;
- призначення підвищення заробітної плати для вчителів;
- формування бюджету школи;
- прийняття рішень стосовно розподілу бюджету в межах школи.

За результатами опитування було обчислено співвідношення – кількість дій (із вищенаведених шести в переліку), за які відповідають керівники й/або вчителі, до кількості дій, за які відповідають регіональні/місцеві й/або національні органи управління освітою.

Таким чином, автономний розподіл ресурсів самими школами зазвичай позитивно впливає на загальні навчальні досягнення в тих країнах, де більшість шкіл оприлюднюють дані про результати навчання своїх учнів. Це дозволяє зробити висновок, що немає єдиної окремої політики, яка була б пов'язана із покращенням результатів у навчанні. Насправді, це має бути комбінація в декількох аспектах політики автономності й політики звітування.

Залежність навчальних досягнень учнів від аспектів шкільної політики

Узагальнення: Автономність і підзвітність школи тісно пов'язані між собою. Чим більшою автономією користується школа в розробці навчальних програм, формуванні системи оцінювання й розподілі ресурсів, тим кращі навчальні досягнення учнів цієї школи. Найкращі результати навчання показують ті учні, у чиїх школах, окрім автономності, є практика оприлюднювати дані про навчальні досягнення учнів.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Міяко Ікеди (Miyako Ikeda, Miyako.Ikeda@oecd.org)

Ознайомтеся із PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices (Volume IV).

**Відвідайте сайт:
www.pisa.oecd.org**

Читайте також:

Що можуть зробити батьки, щоб допомогти своїм дітям успішно навчатися в школі?